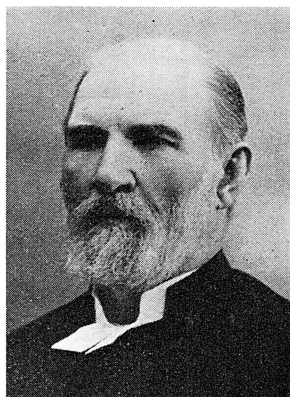

Fågelprästen

Lars Dalin

Lars Dalin kunde nog inte i sin ynglingaålder drömma om att han skulle bli präst. Han var född i Säfsnäs på värmlandsgränsen, son till en smed på ett bruk därstädes, och han vart också smed. Det levdes ett ganska vilt liv bland smederna. Brännvinet flöt i strömmar. Inte att undra på att minnena från denna tid länge plågade Dalin. Han blev emellertid gripen av folkväckelsen på 1850-talet och beslöt sig för att söka bli predikant eller kolportör, varför han vann inträde i en missionskola i Småland, där en i väckelsekretsar

känd prästman Ahlberg var föreståndare. Denne märkte snart, att Dalin var ovanligt begåvad och rådde honom att läsa till präst. 24 år var Dalin, när han utbytte släggan mot boken och utan alla förkunskaper, men på tre år tog han studenten, ett vittnesbörd om hans stora begåvning och okuvliga flit. Och präst blev han, rent av ”överstepräst” i stiftet, d. v. s. kapellpredikant i Idre. Han bistod sina församlingsbor både som smed och präst och fick vara med om något av en väckelse, innan han bröt upp från den karga vrån bland fjällen och kom till den soliga men på den tiden kanske lika fattiga Solön i Siljan.

På Soll skulle Dalin komma att fylla sin egentliga prästuppgift från 1878 till 1903, där blev han fågelprästen genom sin kärlek till Guds fria natur och allt vad där rörde sig i allmänhet och fåglarna och fågellåten i synnerhet. Fågellåten härmade han mästerligt och översatte den till svenska i sina föreläsningar. Det kunde bli så här: Då kommer en bonde mä ett mäldlass från kvarnen på senvintern. Då ä dåligt före, skär igenom och tar på gruset. Taltrasten sitter i ett träd och tittar på eländet och ropar: ”Skjut på, skjut på! Vila, vila! Lassa av, lassa av! Sätt för två, sätt för två!” — Vid den sista uppmaningen ropar bonden upp till taltrasten: ”Du ser väl, att jag bara har en hästkrake!” — ”Klyv ituen, klyv ituen! Då blir två, då blir två!” — Dalin visste, att ugglan var en nyttig fågel. ”Men man står’na efter livet, för att hon är så ful. Tänk, om man skulle göra så med alla fula. Då stod int’ jag här int.” Starka applåder från åhörarna. ”Å tänk så tomt dä skulle bli på bänkarna här framför mej.”

Dalin var något av ett språkgeni. Flera både levande och döda språk kunde han klara av. Han stod också i skriftlig förbindelse med professorer i Uppsala. Ibland kom studenter med hälsningar från lärdomsstaden och fick uppsöka Dalin i smedjan, där han sommarvardagarna helst dvaldes. De frågade efter kyrkoherden. Då kom en sotig figur ut i dörröppningen och sa: ”Jag ska gå in och tvätta fram honom åt er.”

Dalin fann sig lätt i alla situationer och visste vad han skulle säga. Men en gång blev han svarslös. Den som då fick sista ordet på Dalins bekostnad, var komminister Skoglund i Mora, inbiten ungtkarl och ortagårdsmästare. Dalin kom och hälsade på sin äm-

betsbroder en sommardag, när han pysslade om sina rosor i trädgården, och ville begagna tillfället att ge Skoglund en liten pik för hans ogifta tillstånd. ”Här går du och ordnar i lustgården. Men var har du Eva då?” Skoglund svarade: ”Jag har ingen Eva jag, men så har jag heller inte någon orm i lustgården.” Det var allmänt bekant, att Dalin inte hade det för gott med sin äkta hälft. Och säkert inte hon med honom heller.

En gång predikade Dalin över texten om huru Jesus botade Petri svärmöder. I gamla kyrkobibeln stod det ”svära” = svärmöder. Dalin sade vid textläsningen: ”Ja, det står ’svära’ här. Petrus var alltså gift — stackars karl!” En vinterdag var Dalin med fru bjuden till goda vänner. Det hade snöat åtskilligt och fru Dalin, som inte hade så lätt att förflytta sig, undrade hur de skulle färdas. ”Jag får väl skjutsa dej på en kälke,” tyckte Dalin. ”Vad tror du då dina församlingsbor säger, om du kommer med mej på en kälke?” De säger nog: ”Han drar sitt kors med tålamod”.

En sommarkväll i slogtiden höll Dalin på att slipa lien på den enkla slipställningen. Fru Dalin drog slipstenen och hade därunder några allvarsord att säga sin herre och man. Dalin sade ingenting, men när det var färdigtslipat steg han undan från slipstenen, knäppte sina händer och sjöng en psalmvers. Frun undrade, vad detta skulle betyda, och Dalin svarade: ”Man brukar väl sjunga en psalm efter predikan”. — Dalin var förstas också originell i kyrkan på söndagarna. Han talade utan koncept fritt ur hjärtat, enkelt och folkligt och använde sig gärna av bilder, som kunde bli drastiska i överkant, men de stannade kvar i minnet och strök under vad Dalin ville ha sagt.

Under sollerötiden sökte och kom han på förslag till en tjänst i Orsa — Skattungbyn. Han provpredikade i Orsa kyrka en söndag på förmiddagen och i Skattungbyn på eftermiddagen. Texten handlade om den förlorade sonens hemkomst. I Orsa slutade han sin predikan så: ”Den äldre sonen då? Han stod utanför och ville inte gå in. Han kan gärna stå där. Vi skola släppa in honom i eftermiddag i Skattungbyn. Amen.” I Sollerö kyrka fanns på Dalins tid ingen uppvärmningsanordning, varför gudstjänsterna, när det var för kallt i kyrkan hölls i en sal i den närbelägna kyrkskolan. Dalin brukade då sitta i katedern, medan han predikade.

En söndag handlade också där predikotexten om den förlorade sonens hemkomst. Dalin reste sig plösligt upp och pekade ut genom fönstret och utropade: ”Si där kommer han nu. Slarvig är han, lortig, kippskodd — si där kommer han nu”. Och hela menigheten reste sig upp i bänkarna och sträckte på halsarna för att se den förlorade sonen komma över gärdet.

I sin ålders höst sökte och fick Dalin Bjurs. Vid avskedet från Sollerön yttrade han: ”Jag förstår så väl, att ni hunnit tröttna på mej efter alla dessa år. Och jag har ledsnat på er. Det är bäst vi skiljs åt”. Efteråt utlät han sig med sin vanliga självironi: ”Hela församlingen grät, inte för att dom miste sin präst, utan för att dom miste sin smed”. Dalin förblev densamme också i Bjurs. Han fick i gång sin smedja, han gav upphov till historier. Dalin tyckte kyrkogården var för liten och begärde på kyrkostämman anslag till utökning. Det blev avslag. Då vart det på senhösten bröllop i prästgården. Dalin gifte bort en av sina döttrar. Mot kvällen samlade sig en stor skara församlingsbor nedanför prästgården för att ”si brua”. Men gästabudet drog ut på tiden, och bruden dröjde att visa sig. Det blev lång väntan i höstmörkret och kylan. Då gick Dalin ut på trappan och bad de väntande gå hem. ”Annars står ni här och fryser och förkyler er och dör. Och var skall jag då begrava eder alla?” Dalin fick sedan släppa detta bekymmer. Anslaget till utökning av kyrkogården beviljades med acklamation.

Dalin låg en tid på Falu lasarett. Han var sig lik också där. En morgon stod tre läkare vid hans säng för att rådgöra med varandra om hans fall. Dalin tittade upp på dem, och det var väl med en särskild glimt i ögat han sade: ”Jaså, ni ä så många. Då ser jag, att jag åtminstone slipper ligga här och själv dö”. Han blev emellertid frisk igen och kom hem till Bjurs. Men hans återstående tid blev inte så lång. Sista söndagen han predikade i Bjurs kyrka gick han efter gudstjänstens slut, som han ibland brukat göra, upp på orgelläktaren och sjöng en sång. Dalin var god sångare och tyckte om att sjunga i Guds hus. Det blev nu den gamla väckelsesången ”Evig t strålar faderns kärlek” med omkvädet ”Låt de mindre ljusen brinna, lysa upp den vilda sjö! Någon väderdriven sjöman kan du rädda från att dö!” Dalin räknade sig väl

bland dessa mindre ljus. Åhörarna blevo djupt gripna och bevarade denna stund som ett kärt minne av sin gamle präst.

Några av Dalins sista ord var: ”Nog har jag vetat vägen, men jag har varit en slarv att gå den”. Han dog i augusti 1913 och ligger begravnen på Bjurs kyrkogård. En enkel granitvård är rest på hans grav. — I tidiga sommarmorgnar kvittra där fåglar kring fågelprästens minne, blommorna dofta daggigt friska. Det var sådant han älskade, hade blick och öra för. Och det blev väl för honom som för J. O. Wallin: ”Jag ser hans spår, jag hör hans röst.”

— En ovanlig människa och präst var Lars Dalin. Men Gud är ej ovan vid sådana. Han kan få själens strängaspel att klinga också i fåglalåt, och god humor är ju en gudagåva.